

N Elektronische betaalmiddelen A2
MH/SL/JP
866-2021

Brussel, 7 december 2021

ADVIES

over

**EEN VOORONTWERP VAN WET TOT INVOERING VAN EEN VERPLICHTING
VOOR ONDERNEMINGEN VAN EEN ELEKTRONISCH BETAALMIDDEL
VOOR CONSUMENTEN**

(geodgekeurd door het bureau op 10 november 2021,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 7 december 2021)

Op 28 oktober 2021 heeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO van de heer Pierre-Yves Dermagne, Vice-eersteminister en minister van Economie en Werk, een adviesvraag ontvangen over een voorontwerp van wet tot wijziging van boeken VI en XV van het Wetboek van economisch recht en tot invoering van een verplichting voor ondernemingen tot beschikbaarstelling van een elektronisch betaalmiddel voor consumenten. De initiële adviestertermijn (26 november) werd nadien fors ingekort en gebracht op 10 november 2021.

Na raadpleging van de Commissie Algemeen KMO-beleid op 8 november 2021 heeft het bureau van de Hoge Raad op 10 november 2021 volgend advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 7 december 2021.

CONTEXT

Door de invoeging van een artikel in hoofdstuk 2/1 (waarvan het opschrift is gewijzigd) van titel 2 van boek VI van het Wetboek van economisch recht (WER) heeft het genoemde voorontwerp van wet tot doel om iedere onderneming te verplichten om minstens een elektronisch betaalmiddel ter beschikking te stellen om aldus de consument toe te laten om elektronisch te kunnen betalen.

De Hoge Raad neemt akte van het feit dat dit voorontwerp van wet al een eerste keer geagendeerd werd op de Ministerraad en dat het advies aldus enkel nog kan dienen voorafgaandelijk aan de tweede lezing van het voorontwerp van wet op de Ministerraad, voorzien op 19 november 2021.

STANDPUNTEN

1. De Hoge Raad is **voorstander van een verdere digitalisering** van het betaalverkeer.

De digitalisering van het betaalverkeer biedt een aantal **voordelen** voor zowel consumenten als ondernemers. Digitaal betalen is veiliger vermits het leidt tot minder cash in de ondernemingen en bij de klanten. Vals geld maakt minder kans. Het is (meestal) sneller en eenvoudiger aangezien er niet geteld moet worden en er geen wisselgeld moet terugbetaald worden. Het vereenvoudigt de opmaak van de kassa met minder risico op fouten met als positief gevolg een vereenvoudiging van de verwerking.

Hoewel elektronische betalingen bijdragen aan de formele economie, kan een stigmatisering van de retailhandel in het kader van de bestrijding van fiscale fraude niet bijgetreden worden.

Het is tenslotte ook milieuvriendelijk doordat er minder geldtransporten nodig zullen zijn.

2. Aan elektronische betaalmiddelen zijn momenteel echter evenzeer en onmiskenbaar nog belangrijke **nadelen** verbonden.

- Digitaal betaalverkeer heeft een niet te onderschatten kostprijs. Het betekent een supplementaire kost voor de ondernemers die een of meer elektronische betaalmiddelen aanbieden. De te hoge kostprijs is vaak een reden voor ondernemers om het niet aan te bieden. Dit geldt in het bijzonder voor zeer kleine ondernemingen (met een groot volume aan betalingen met een gering bedrag) of ondernemingen die slechts zeer sporadisch cash geld ontvangen. Voor die ondernemers impliceert een elektronisch betaalmiddel een substantiële kost met dus een negatieve impact op het (soms al broos) rendement.

- Niet iedereen beschikt over een smartphone, een debet- of kredietkaart of kan niet zonder moeilijkheden elektronisch betalen. Personen op hogere leeftijd verkiezen vaak te betalen met cash geld.
- De tarieven van de aanbieders van elektronische betaalmiddelen zijn onvoldoende of niet transparant. Voor veel ondernemers is het is zeer moeilijk om vooraf een duidelijk beeld te krijgen van de eenmalige en recurrente kosten die hieraan verbonden zijn.
- Elektronische betalingssystemen zijn niet vrij van technische problemen. Zowel in een vestigingsplaats van de onderneming of op bepaalde locaties (bij de klanten) zijn er soms slechte of geen netwerkverbindingen. Ook providers worden geconfronteerd met onbeschikbaarheden van het systeem die betalingen onmogelijk maken op bepaalde momenten.

Om die redenen is de Hoge Raad van oordeel dat **een veralgemeend en verplicht aanbieden van een elektronisch betaalmiddel niet kan worden overwogen zonder een aantal afdoende garanties om deze nadelen te compenseren.**

De Hoge Raad herinnert ook aan het beginsel van de vrijheid van ondernemen, een beginsel waarvan de naleving moet worden gewaarborgd. Zelfstandige ondernemers nemen risico's, het is dus ook belangrijk om rekening te houden met hun keuzevrijheid (met name inzake investering of uitrusting) met het oog op de verantwoordelijkheid die zij dragen.

3. **Prioritair** voor de Hoge Raad zijn dan ook:

- het behoud van de mogelijkheid om cash te betalen
- een verlaging van de kostprijs van elektronische betaalmiddelen en de betaalbaarheid, rekening houdend met de heterogeniteit van de ondernemingen
- een aanbod van elektronische betaalmiddelen dat aangepast is aan de diverse types ondernemingen
- financiële steun voor de ondernemingen die aan deze verplichting onderworpen zijn
- het monitoren van het betaalverkeer om de impact van maatregelen correct in te schatten en het effectief realiseren van de voorziene financiële steun.

4. **De overheid dient de evolutie naar een verruiming van het elektronisch betaalverkeer te faciliteren en te stimuleren** en erover te waken dat de bijhorende kosten niet uitsluitend bij de ondernemingen worden gelegd.

Dit moet ook gebeuren via de volgende middelen:

- Het samenbrengen van de betrokken actoren om een doeltreffender betaalsysteem te ontwikkelen (kostenreductie, innovatieve betaaloplossingen, eenvoudig en goedkoper voor ondernemingen).
- Voorafgaand aan de invoering van het mechanisme voorzien in het voorliggende voorontwerp van wet een gebruiksvriendelijke tool aanbieden die de ondernemers toelaat om de tarieven van de aanbieders van elektronische betaalmiddelen op transparante wijze te vergelijken.

- De Hoge Raad verwelkomt de verhoogde kostenaf trek van 120 percent inzake de gedane of gedragen kosten voor het aanbieden van elektronische betaalmiddelen, waarvan sprake in art. 3 bij de Memorie van toelichting. Deze kosten zouden zowel betrekking moeten hebben op de aankoop of huur van een toestel als op abonnements- en transactiekosten. Het spreekt voor zich dat dit engagement moet bevestigd worden via een aanpassing van de fiscale regelgeving. Momenteel concretiseert niets echter deze aankondiging. De Hoge Raad is nochtans van mening dat het gaat om een essentiële voorwaarde ter begeleiding van de terbeschikkingstelling van een elektronisch betaalmiddel door ondernemingen. Hij dringt er dus op aan concreet de wetteksten te zien die deze tegemoetkoming garanderen.
5. De Hoge Raad dringt er op aan dat de elektronische betaalmiddelen zo ruim mogelijk dienen te worden geïnterpreteerd en moeten openstaan voor nieuwe innovatieve ontwikkelingen zodat iedere ondernemer kan oordelen welk elektronisch betaalmiddel het meest geschikt is voor zijn onderneming en geen onnodige of overdreven kosten dienen gemaakt te worden. Bovendien wenst de Hoge Raad dat het feit dat de ondernemer de vrije keuze heeft met betrekking tot de elektronische betalingswijze die hij zal aanbieden, zou worden opgenomen in de wettekst.

BESLUIT

Om het gebruik van elektronische betaalmiddelen te stimuleren, verzoekt de Hoge Raad een betaalbaar aanbod van elektronische betaalmiddelen te faciliteren dat aangepast is aan de diverse types van ondernemingen, door middel van ten minste het naleven van de garanties die in dit advies worden uiteengezet..
